

به نام خداوند جان و خرد

توس؛ جلوه گاه شعر و ادب فارسی

امروز اول بهمن روز تولد فردوسی، شاعر حماسه سرای ایرانی است که به بهانه آن در سال های اخیر بسیاری از علاقه مندان به شعر و ادب فارسی از شهرهای دور و نزدیک به توس می آیند و کنار آرامگاه فردوسی دور هم جمع می شوند.

سانازقنبری

دبیر
چاردیواری

از جنگ جهانی اول بود که برای قدرشناسی از فردوسی بنایی احداث شد. امروزه در ورودی آرامگاه فردوسی، پارکی با حوضی پرآب وجود دارد که آن را جلوه خان فردوسی می نامند. جلوه خان بزرگ ترین مجموعه بوستانی متصل به یک مجموعه تاریخی و فرهنگی است که در سال های اخیر به بهره برداری رسیده و در آن گردشگران می توانند از تماشای مجسمه های بسیار زیبایی از شاهنامه لذت ببرند. البته در این باغ علاوه بر آرامگاه فردوسی، موزه توس، آرامگاه اخوان ثالث (شاعر زمستان و آخر شاهنامه) و آرامگاه استاد محمدرضا شجریان نیز به چشم می خورد.

مذهب شیعه داشت در هیچ گورستانی اجازه دفنش را ندادند و به همین دلیل او را در باغ سرسبز خود بی هیچ مقبره ای به خاک سپردند. سال ها هیچ نشانی بر محل دفن فردوسی وجود نداشت و با این وجود دوستداران شعر و هنر به مزارش سر می زدند تا سال ها بعد که یکی از سرداران غزنوی برای آرامگاه او مقبره ای ساخت که حدوداً ۱۰۰ سال پابرجا بود. این مقبره هم چندین سال بعد در حملات مغول ها به ایران به کلی ویران شد و باز تا سال ها مزار فردوسی بی هیچ نشانی در میان گندم زار پنهان بود که بعدها مقبره ای آجری برایش ساختند و پس

در فهرست میراث ملی ایران قرار گرفته است. فضای باشکوه و جذاب توس باعث می شود هر ساله گردشگران زیادی از این منطقه دیدن کنند. شما هم اگر قصد سفر به توس مشهد و بازدید از آرامگاه فردوسی را دارید، پیش از حرکت بد نیست در مورد آن بیشتر بدانید.

آرامگاه فردوسی؛ پیوند هنر و معماری

بنای آرامگاه فردوسی در طول سال ها تغییرات زیادی کرده و معماران زیادی بارها آن را مورد بازسازی قرار داده اند. جالب است بدانید که زمان فوت فردوسی به بهانه این که

آرامگاه فردوسی یکی از زیباترین آرامگاه های ایرانی است که در شهر تاریخی توس در استان خراسان رضوی قرار دارد. طبق نوشته های موجود از مورخان یونانی، شهر توس در دوره هخامنشیان «سوسیا» (Susia) نامیده می شده و یکی از ۱۶ سرزمین مهم و مقدسی بوده که در «اوستا»؛ کتاب دینی ایرانیان باستان از آن به نام «اورو» یاد شده است. همچنین در گذشته توس یکی از شهرهای پررونق و پر شور از زندگی بوده که البته سال ها است به خاطر جاذبه های فرهنگی و گردشگری زیاده اش از طرف سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ایران

جاهای دیدنی توس مشهد

مقبره فردوسی نیست و دیدنی های زیادی دارد که در ادامه در مورد برخی از جاهای دیدنی اش صحبت می کنیم.

با خودروهای کرایه ای که در مناطق مختلف شهر و به ویژه اطراف حرم مطهر رضوی قرار دارند به سمت توس بروید. توس برخلاف تصور عموم، تنها

برای رفتن به توس ندارید، می توانید با اتوبوس هایی که از میادین مختلف داخل مشهد به سمت آرامگاه فردوسی حرکت می کنند از این شهر دیدن کنید یا

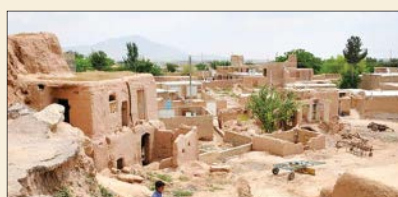
همان طور که گفتیم، شهر توس در اطراف مشهد است و برای رسیدن به آن باید مسیری زیبا و آرام را از داخل مشهد پشت سر بگذارید. اگر وسیله نقلیه

برج میل اخنگان

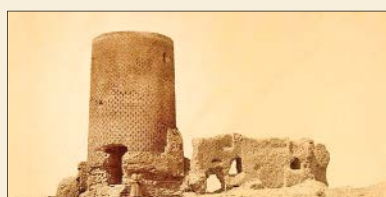
میل اخنگان، آرامگاهی تاریخی است که معلوم نیست چه شخص یا اشخاصی در این بنای تاریخی به خاک سپرده شده اند. بعضی ها فکر می کنند این بنا محل قبر «گوهرتاج»، خواهر گوهرشاد، همسر شاه رخ تیموری است، بعضی دیگر نقش و نگارهای این آرامگاه را منتسب به دختری هندی می دانند که از مریدان امام رضا (ع) بود و بعضی دیگر نیز تصور می کنند این بنا، آرامگاه دسته جمعی افراد مهمی است. در مجموع صحت هیچ کدام از این نظریات، به اثبات نرسیده است.

روستای پاژ؛ زادگاه فردوسی

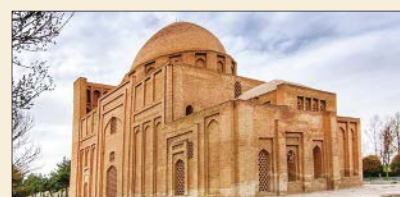
روستا پاژ یا باز، روستایی سرسبز بر از باغ های انگور که فردوسی در آن متولد شده است. کاشی های رنگارنگ و خرده سفال ها که از این منطقه کشف شده همگی خبر از تاریخ کهن این منطقه می دهند و حتی باستان شناسان می گویند که قدمت روستای پاژ به اوایل اسلام برمی گردد. در این روستا امکانات خاص اقامتی یا خدماتی برای گردشگران وجود ندارد. به همین خاطر اگر بازدید از روستا را محدود به یک روز کنید مشکلی برای تان پیش نمی آید.

ویرانه های برج و باروی توس

در هر شهری، دروازه هایی که به سمت شهرهای مهم بودند، بزرگ تر و اصیل تر هم بودند. امروز بقایای برج و باروی تاریخی توس نمونه ای منحصر به فرد از حصارهای شهرهای تاریخی است که با وجود گذشت چند صد سال گواه بخشی از تاریخ باشکوه این خطه است. ویرانه های برج و باروی توس در حد فاصل هارونیه و آرامگاه فردوسی قرار دارد که به همت میراث فرهنگی مرمت شده و قابل مشاهده است.

گنبد هارونیه

در قلب دشت توس، بقعه ای آجری به نام بقعه هارونیه که با عنوان مقبره امام محمد غزالی هم شناخته می شود، قرار دارد. در گذشته مردم محلی می گفتند که هارونیه، محل دفن هارون الرشید است که نادرستی آن امروز دیگر مشخص شده. براساس اطلاعات موجود، این بنای آجری خانقاه در گذشته ای بسیار دور بنا شده و در کنار آن سنگ سیاهی به عنوان یادبود امام محمد غزالی دیده می شود. این گنبد در سال ۱۳۸۲ با نام مقبره امام غزالی در فهرست آثار ملی ثبت شد.

غذای معرکه توس

■ فرقی نمی کند از کجای ایران باشید. جنوبی، شمالی، لرد، کرد، بلوچ و از هر شهری که باشید لذت دیدن و خوردن غذاهای خوش آب و رنگ اقوام دیگر شما را سر ذوق می آورد.

در توس و کلا خراسان هم مانند هر شهر و استان دیگری انواع غذاهای محلی خوشمزه پخته می شود که هر کدام طعم، عطر و مزه بی نظیری دارد اما یکی از پرطرفدارترین این غذاها «حلیم عدس خراسانی» است که طرز تهیه بسیار ساده ای هم دارد. حلیم، غذای ساده و خوش طعمی است که در هر نقطه از ایران به شکل متفاوتی پخته می شود و در استان خراسان نیز پخت این غذا روش مخصوصی دارد و اصلاً به خاطر همین تفاوتش است که به آن حلیم عدس خراسانی می گویند. پیشنهاد می کنیم به توس که رفتید، این غذا را تجربه کنید.

صنایع دستی توس

■ سوغات ایران در تاریخ، فرهنگ و هنر ما ریشه دارد و از دغدغه های همیشگی گردشگران در سفر است. این که سوغات این شهر چیست و از کجا می شود آن را با کیفیت خوب و قیمت مناسب تهیه کرد. توس را می توان یکی از اصلی ترین مقاصد مسافرتی در ایران دانست، چون مسافران این خطه پس از زیارت حرم مطهر امام رضا (ع) اغلب سر زدن به آرامگاه فردوسی را در برنامه های خود قرار می دهند.

برای خرید سوغاتی این شهر، می توانید به فروشگاه ها و مغازه های آن مراجعه کنید و سنگ تراشی ها و قلم زنی های زیبایی تهیه کنید. در این خطه استادان این هنر اشیایی کاربردی می سازند و با قلم زدن روی آنها نقش های ماندگاری می اندازند. دیگر ها و ظروف سنگی این شهر را می توان در بازارچه کوهسنگی توس مشاهده کرد که سوغات آبرومندی برای عزیزان مان محسوب می شود.